

ANMELDELSE LÆSNING 11. apr. 2020 | kl. 11:00

Provinsens problem: den oversete tredje vej

Af: Kjeld Kjertmann

Spændende etnografisk studie med pædagogisk sigte i en lille bykommune ved verdens ende.

Fakta

Titel

Opvækst i provinsen

Forfatter

Eva Gulløv, John Gulløv

Pris

200

Sider

194

Serie

Antropologiske studier

Forlag

Aarhus Universitetsforlag

Jeg skal da lige love for, at der ikke bliver glemt noget, når to garvede antropologer og pædagogiske forskere som Eva og John Gulløv beslutter sig for at ville give et dækkende billede af det mentale og sociale landskab i Tønder by og kommune. Centralt i projektet er spørgsmålet: Hvem bliver, og hvem rejser? og de overvejelser, som ligger bag disse beslutninger.

Bogen er en ren lærebog i etnografiske undersøgelser. Man bliver helt forpustet, når man følger forskerne på deres færd rundt til flest mulige miljøer, institutioner, virksomheder, ansatte på alle niveauer, familier, børn og voksne. Ja, selv at bosætte sig for en tid på byens hovedstrøg finder de nødvendigvis for at indfange alle nuancer i stedets atmosfære. Hertil får vi en lind strøm af teoretiske henvisninger. Så alt i alt føler man sig som ikkeantropolog hjulpet godt på vej frem mod bogens afsluttende vision. Dén plæderer for en mere lokalfokuseret uddannelsestænkning, der arbejder med forskellige forudsætninger og erfaringsbaggrunde snarere end med at skabe skel mellem forskellige kundskabstyper.

Undervejs får vi et levende billede af konsekvenserne i de små samfund af reformivrige landspolitikerens forhastede strukturændring, der har ført os fra livsbegrundet samfundsadministration til økonomibegrundet, fra landsbykultur til storbykultur og fra lokalforankret skoleliv til internationalt målstyret undervisning.

Undersøgelsen viser et behov for, at det historiske pendul nu svinger tilbage fra disse uhensigtsmæssige yderpunkter til en mere afbalanceret midterposition. I den pædagogiske dagsorden mod det enkelte barn og dets liv i lokalsamfundet, det, som forfatterne så glimrende kalder en mere lokalsensitiv pædagogik. Generelt i samfundet mod et mere nuanceret, socialt anerkendt værdigrundlag for den enkeltes livsprojekt.

Denne nye måde at tænke samfund og mennesker på, den tredje vej, har konsekvenser på alle niveauer. Landspolitisk forsøger man at afhjælpe virkningerne af tidligere heftig centralisering. Og flere familier er begyndt at flytte fra by til land. Men pædagogisk set skygger den Pisa-styrede skoletænkning helt fra vuggestuen stadig for udsynet til andre mere nærliggende praksisser end de politisk pålagte undervisningsprogrammer og materialer fra konsulentfirmaer og uddannelsesforlag. Dét gælder ikke mindst på læseområdet, alle uddannelsers moder.

Som læseforsker griber frustrationen mig, når jeg læser om de absurde dilemmaer, pædagogerne i en børnehave blev stillet, imellem på den ene side kravet fra en gruppe forældre om mere "organiseret tid" i institutionen til indlæring af bogstaver og tal og på den anden side deres eget ønske om hellere at ville fokusere på børnenes personlige udvikling. Her kolliderer to sæt lige uhensigtsmæssige former for vanetænkning. Den ene, at læsetilgængelse altid skal begynde med en systematisk indlæring af enkeltbogstaver og lyde. Den anden, at skriftsprog i enhver form først hører til i skolen.

Her savner begge parter kendskab til "den tredje vej", en skrive- og læsekultur for børn, hvor de voksne ikke betragter skriftsproget som et færdighedsområde, der skal læres, men som et fællesskabssprog, der med fordel kan integreres i samværet med børnene, fordi det kan noget, talesproget ikke kan, og fordi det enkelte barn fra sin tidlige år får mulighed for i ro og mag at opbygge et fortroligt, trygt og personligt forankret forhold til at læse og skrive. I et sådant miljø bruger og demonstrerer de voksne altid skriftsproget med et fornuftigt formål i den konkrete situation. Som det let kunne have været gjort i følgende tankevækkende situation fra bogen:

Tre drenge med fædre i byggebranchen var ved at blande cement og beton til at bygge en politistation. Som Kasper stolt forklarede antropologen: "Willum og mig går ikke i børnehaven for at lege. Vi går i børnehaven for at arbejde". Drengenes samtale er fyldt med fagudtryk og en glæde over, hvad de ved og kan. Tænk, hvis nu pædagogerne havde skrevet beton, mørtel, cement, sand og så videre på ordkort, der kunne have indgået i deres leg! Hvilket herligt første møde med læsning og skrivning, drengene så havde haft. Men desværre er en målstyret teknisk-alfabetisk læsestart uden mindste forbindelse til børnenes personlige erfaringsverden i stedet den alvorligste sociale stopklods i skoleuddannelsen over hele landet.

"Opvækst i provinsen" er en vigtig bog med vide perspektiver, som på et højt fagligt niveau fører læseren ind i de sociale, psykologiske og pædagogiske mekanismer bag et lille provinssamfunds udviklingsproblemer. Forfatterne foreslår lokale initiativer på uddannelsesområdet, som ville kunne fremme lokalsamfundets udvikling og give de unge et bedre grundlag for deres beslutninger om fremtiden, end de har i dag.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk